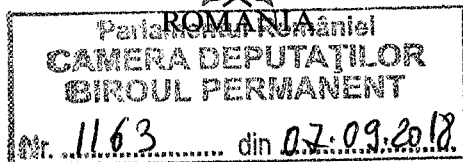

Parlamentul României
Camera Deputaților
Cabinet Secretar General

NOTĂ

**referitoare la Decizia Curții Constituționale nr. 290 privind
excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127
alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă**

Către: Biroul permanent al Camerei Deputaților

De la: Secretarul general al Camerei Deputaților

Vă informăm că prin Decizia nr. 290 din 26 aprilie 2018, definitivă și general obligatorie, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 638 din 23 iulie 2018, Curtea Constituțională a admis excepția de neconstituționalitate ridicată în Dosarul nr. 17.133/271/2015 al Judecătoriei Oradea - Secția civilă și a constatat că sintagma "*de competența instanței la care își desfășoară activitatea*" din cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, precum și sintagma "*care își desfășoară activitatea la instanța competentă să judece cauza*" din cuprinsul art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale.

Potrivit prevederilor art.147 alin.(1) din Constituția României, republicată, dispozițiile din legile și ordonanțele în vigoare, precum și cele din regulamente, constatate ca fiind neconstituționale își încetează efectele juridice la 45 de zile de la publicarea deciziei Curții Constituționale dacă, în acest interval, Parlamentul sau Guvernul, după caz, nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției. Pe durata acestui termen, dispozițiile constatate ca fiind neconstituționale sunt suspendate de drept.

Potrivit art. 136 alin.(2) din Regulamentul Camerei Deputaților, procedura de reexaminare a legii urmează să fie declanșată de Senat, în calitate de primă Cameră sesizată.

Cu această decizie urmează să fie informată Comisia juridică, de disciplină și imunități.

Anexăm alăturat, Decizia Curții Constituționale nr. 290/2018.

SECRETAR GENERAL

Silvia-Claudia MIHALCEA

Șef Departament Legislativ

Georgică TOBĂ

32. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca devenită inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 11 din Legea nr. 165/2013 privind măsurile pentru finalizarea procesului de restituire, în natură sau prin echivalent, a imobilelor preluate în mod abuziv în perioada regimului comunist în România, excepție ridicată de Parohia Greco-Catolică Cistei, județul Alba, Parohia Greco-Catolică Mihalț, județul Alba, și Ilie Loghin în dosarele nr. 31/191/2016, nr. 32/191/2016 și, respectiv, nr. 77/191/2016 ale Judecătorei Blaj, de Vasile Bolboacă, Chirilă Bolboacă, Aurel Bolboacă, Gavril Bolboacă, Rozalia Pop, Maria Lucica Nechifor, Iacob Nechifor, Ioan Nechifor, Vasile-Iacob Nechifor, Rozalia Zamfir, Ana Vas, Ioan Pădurean, Aurel Pădurean, Ana Nicoară, Mihaela Gabriela Mureșan, Gabriel Radu Căpâlnaș, Aurel Radu, Vasile Rusu, Ana Cătuna și Ileana Pipaș în Dosarul nr. 21.821/211/2016 al Judecătorei Cluj-Napoca, de Anisia Cira în Dosarul nr. 10.523/190/2015 al Judecătorei Bistrița — Secția civilă, de Elena Sântimbrean în Dosarul nr. 57/176/2016 al Judecătorei Alba Iulia, de Gheorghe V. Arfir în Dosarul nr. 54/179/2016 al Judecătorei Babadag și de Parohia Greco-Catolică Crăciunelu de Jos, județul Alba, în Dosarul nr. 89/191/2016 al Judecătorei Blaj.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Judecătorei Blaj, Judecătorei Cluj-Napoca, Judecătorei Bistrița — Secția civilă și Judecătorei Alba Iulia și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 27 martie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Valentina Bărbățeanu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 290

din 26 aprilie 2018

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 alin. (1) și (2)
din Codul de procedură civilă**

Valer Dorneanu
Marian Enache
Petre Lăzăroiu
Mircea Ștefan Minea
Mona-Maria Pivniceru
Livia Doina Stanciu
Simona-Maya Teodoroiu
Varga Attila
Andreea Costin

— președinte
— judecător
— judecător
— judecător
— judecător
— judecător
— judecător
— judecător
— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 127 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, excepție ridicată de Laura Ileana Gal, Florin Dănuț Ciucaș și Societatea Bihor Media — S.R.L. din Oradea în Dosarul nr. 17.133/271/2015 al Judecătorei Oradea — Secția civilă și de Baroul Vâlcea în Dosarul nr. 30.098/3/2014/a1 al Tribunalului București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal și care constituie obiectul dosarelor Curții Constituționale nr. 331D/2016 și nr. 2.531D/2016.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 29 martie 2018, în prezența reprezentantului autorilor excepției de neconstituționalitate din Dosarul nr. 331D/2016, domnul avocat Mircea Ursuța din Baroul Bihor, cu delegație depusă la dosar, și cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Liviu Drăgănescu, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când Curtea a dispus conexarea Dosarului nr. 2.531D/2016 la Dosarul nr. 331D/2016 și, în temeiul prevederilor art. 57 și art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992,

pentru o mai bună studiere a problemelor ce au format obiectul dezbaterii, a amânat pronunțarea pentru data de 3 aprilie 2018. La această dată, constatând că nu sunt prezenți toți judecătorii care au participat la dezbateri, în temeiul dispozițiilor art. 58 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 47/1992 și art. 56 alin. (2) din Regulamentul de organizare și funcționare a Curții Constituționale, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 19 aprilie 2018. La data de 19 aprilie 2018, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul dispozițiilor art. 57 și art. 58 din Legea nr. 47/1992, Curtea a amânat pronunțarea pentru data de 26 aprilie 2018, dată la care a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarelor, constată următoarele:

3. Prin Sentința civilă nr. 2.215 din 10 martie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 17.133/271/2015, **Judecătoria Oradea — Secția civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă**, excepție ridicată de Laura Ileana Gal, Florin Dănuț Ciucaș, Mircea Chirilă și Societatea Bihor Media — S.R.L. din Oradea într-o cauză având ca obiect soluținarea acțiunii civile privind obligarea autorilor excepției de neconstituționalitate la plata despăgubirilor reprezentând daune morale, precum și publicarea integrală, cu aceleași caractere cu care sunt tipărite celelalte articole ale

săptămânalului, pe pagina unu și următoarele, a hotărârii judecătorești pronunțate în cauză, în două editoriale succesive ale săptămânalului „Bihoreanul”, precum și postarea în format electronic, începând cu săptămâna următoare motivării și rămânării definitive a acesteia, sub sancțiunea acordării de daune cominatorii pentru fiecare zi de întârziere în publicarea hotărârii de sancționare.

4. Prin Încheierea din 26 februarie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 30.098/3/2014/a1, **Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă**, excepție ridicată de Baroul Vâlcea din Râmnicu Vâlcea într-o cauză având ca obiect soluționarea unei acțiuni privind anularea unor acte administrative prin care a fost preluat spațiul avocaților deținut în sediul Judecătoriei Râmnicu Vâlcea. Autorul excepției, având în vedere dispozițiile art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă, a introdus acțiunea pe rolul Tribunalului București, având în vedere calitatea pârâților — Tribunalul Vâlcea — instanță competentă teritorial să soluționeze cauza. Tribunalul București a admis excepția necompetenței teritoriale și a declinat competența de soluționare Tribunalului Vâlcea.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă se referă numai la calitatea reclamantului de judecător la instanța competentă să judece cererea de chemare în judecată. Însă, în jurisprudența națională s-a admis, în unele situații, că, în analiza competenței prevăzute de art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, trebuie avute în vedere nu numai instanța la care funcționează reclamantul, ci și celelalte instanțe din circumscripția curții de apel în care se află această instanță. În acest sens, menționează Decizia nr. 271 din 29 ianuarie 2015 pronunțată de Înalta Curte de Casatie și Justiție — Secția a II-a civilă și Sentința nr. 1.594 din 15 noiembrie 2013 pronunțată de Tribunalul Bacău. Mai arată că practica judiciară nu este unitară, existând numeroase situații în care excepția necompetenței teritoriale invocată de pârât este respinsă în cazul în care instanța sesizată nu este cea la care își desfășoară activitatea reclamantul, ci o altă instanță din circumscripția aceleiași curți de apel. Astfel, se apreciază că situațiile în care dispozițiile legale criticate se aplică judecătorilor curților de apel sunt extrem de limitate prin raportare la normele care stabilesc competența materială a acestor instanțe, marea majoritate a cererilor de chemare în judecată fiind de competența judecătorilor sau tribunalelor, în funcție de obiectul lor. Or nu este normal și nu este în concordanță cu scopul reglementării ca judecătorii curților de apel, ca instanțe superioare, de control judiciar, să nu aibă obligația să sesizeze cu soluționarea cererilor instanța competentă din circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate. Prin urmare, se apreciază că, atât timp cât judecătorii curților de apel pot sesiza instanțe ierarhic inferioare din circumscripția curții de apel în cadrul căreia funcționează, iar soluționarea unei eventuale căi de atac să fie chiar de competența curții de apel, este încălcat dreptul părții pârâte la un proces echitabil care ar urma să fie soluționat de magistrați care să se bucure de prezumția de imparțialitate.

6. Se mai arată că și în ipoteza formulării unei cereri de strămutare a cauzei, aceasta ar fi de competența instanței la care își desfășoară activitatea reclamantul, astfel încât finalitatea urmărită de legiuitor prin introducerea în Codul de procedură civilă a textului legal criticat nu ar fi atinsă, pârâții din astfel de cereri fiind lipsiți de orice mijloace care să le garanteze o judecată obiectivă.

7. Prin urmare, se apreciază că dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale în măsura în care se referă exclusiv la o cerere de competența instanței la care își desfășoară activitatea reclamantul.

8. În ceea ce privește dispozițiile art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă, se susține că acestea sunt neconstituționale în măsura în care nu se aplică și ipotezei în care pârât este însăși instanța de judecată competentă să judece cauza. Rațiunea avută în vedere de legiuitor la edictarea normei legale criticate — de a conferi reclamantului posibilitatea de a sesiza una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța care a fost competentă potrivit legii, în situația în care cererea se introduce împotriva unui judecător, — trebuie să fie aplicată și în cazul în care pârâtul este chiar tribunalul ca instituție, în cadrul căruia își desfășoară activitatea toți judecătorii care ar fi chemați să judece cererea. Astfel, în măsura în care s-ar considera că acest articol nu este incident în privința alegerii competenței, s-ar ajunge în situația în care cererea de chemare în judecată să fie soluționată de magistrații tribunalului, instanță care are calitatea de parte pârâtă.

9. Or un proces echitabil presupune soluționarea cauzei de către o instanță de judecată imparțială, independentă, și nu de către una dintre părți. Având în vedere contextul procedural creat, în care unul dintre pârâți este chiar tribunalul, care este și instanța competentă să soluționeze cererea de chemare în judecată, se apreciază că nici formularea unei cereri de strămutare nu ar fi suficientă pentru garantarea dreptului la un proces echitabil și judecarea cauzei de către o instanță independentă și imparțială, întrucât cererea ar fi strămutată la celălalt tribunal din circumscripția aceleiași curți de apel.

10. Se mai arată că un justițiabil reclamant care se judecă cu un magistrat are posibilitatea de a uza de dispozițiile art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă, pe când un justițiabil reclamant care se judecă cu o instanță de judecată nu are această posibilitate. Așadar, în măsura în care dispozițiile art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă nu se aplică extensiv și în cazul părții pârâte — instanța competentă teritorial să judece cererea de chemare în judecată —, sunt încălcate principiul constituțional al egalității în fața legii, precum și principiul egalității armelor. Plasarea persoanelor aflate într-un raport sau conflict juridic pe poziții inechitabile, prin norme juridice care favorizează una dintre aceste părți, conduce în mod inevitabil la înfrângerea principiului egalității, cu consecința rușii echilibrului indispensabil bunei funcționări a statului de drept.

11. În continuare, se arată că într-un proces civil desfășurat în deplină echitate părților trebuie să li se asigure același tratament procesual de la începutul și până la finalizarea litigiului. De asemenea, se apreciază că nici dreptul la apărare nu poate fi garantat în mod efectiv, având în vedere că reclamantul este în situația realizării unei apărări chiar în fața judecătorilor din cadrul instanței care are calitatea de parte pârâtă în proces.

12. **Judecătoria Oradea — Secția civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este întemeiată. În acest sens, arată că dispozițiile legale criticate au un caracter imperativ, de ordine publică, în considerarea protejării aparenței de imparțialitate obiectivă în soluționarea cauzei. Instanța apreciază că noțiunea cuprinsă în textul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă trebuie interpretată *lato sensu*, întrucât finalitatea acestei dispoziții este aceea de a evita cazurile de bănuială legitimă ce fundamentau, sub vechea reglementare, formularea unor cereri de strămutare. Rațiunea pentru care legiuitorul a înțeles să reglementeze această situație a fost aceea de a înlătura orice suspiciune de soluționare cu părtinire a cauzei din pricina calității părților.

13. **Tribunalul București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, textele legale criticate

fiind în conformitate cu prevederile constituționale invocate. Arată că trebuie făcută distincția între noțiunea de „instanță” și cea de „judecător” în această materie, distincție pe care, de altfel, legiuitorul o face, astfel încât, dacă, într-adevăr, intenția acestuia ar fi fost să se refere în cuprinsul prevederilor legale pretins neconstituționale la ambele noțiuni, ar fi făcut-o în mod expres.

14. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actele de sesizare au fost comunicate președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

15. **Guvernul** consideră că autorii excepției nu formulează veritabile critici de neconstituționalitate, susținerile acestora fiind de domeniul interpretării și aplicării normelor legale contestate, excedând astfel controlului de constituționalitate.

16. **Avocatul Poporului**, în Dosarul nr. 331D/2016, apreciază că dispozițiile legale criticate sunt constituționale. Arată, în esență, că rațiunea dispozițiilor legale criticate este aceea de a oferi părții adverse pârghiile necesare pentru înlăturarea oricăror suspiciuni care ar plana asupra imparțialității instanței la care își desfășoară activitatea judecătorul care are calitatea de reclamant. Prevederile legale criticate nu contravin art. 21 alin. (3) din Constituție, întrucât este subînțeles că accesul liber la justiție permite depunerea oricărei cereri a cărei soluționare este de competența instanțelor judecătorești, și sunt în concordanță cu art. 124 alin. (2) din Constituție care consacră principiul imparțialității justiției. Totodată, menționează Decizia nr. 49 din 17 februarie 2015.

17. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA

examinând actele de sesizare, punctele de vedere ale Guvernului și Avocatului Poporului, rapoartele întocmite de judecătorii-raportori, susținerile reprezentantului autorilor excepției de neconstituționalitate, notele scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

18. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

19. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile art. 127 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, care au următorul cuprins: „(1) *Dacă un judecător are calitatea de reclamant într-o cerere de competență instanței la care își desfășoară activitatea, va sesiza una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța la care își desfășoară activitatea.*

(2) *În cazul în care cererea se introduce împotriva unui judecător care își desfășoară activitatea la instanța competentă să judece cauza, reclamantul poate sesiza una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța care ar fi fost competentă, potrivit legii.*”

20. În opinia autorilor excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 16 alin. (1) privind egalitatea în drepturi, art. 21 alin. (1) și (3) privind accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, astfel cum se interpretează potrivit art. 20 din Constituție și prin

prisma art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, art. 24 alin. (1) privind dreptul la apărare și ale art. 124 alin. (2) privind unicitatea, egalitatea și imparțialitatea justiției privind accesul liber la justiție.

21. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă introduc noțiunea de competență facultativă, care se referă la o categorie specială de cereri în care judecătorul are calitatea de parte reclamantă și circumscriu obligația reclamantului judecător de a introduce cererea la o instanță de același grad din raza unei curți de apel învecinate calității sale de a fi judecător la instanța competentă să îi soluționeze cauza, nu și la instanța de grad superior. De aceea, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să soluționeze recursul în interesul legii a hotărât, prin Decizia nr. 7 din 16 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 461 din 22 iunie 2016, că sintagma „la care își desfășoară activitatea” din cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă trebuie interpretată restrictiv, în sensul că se referă la situația în care judecătorul își desfășoară efectiv activitatea în cadrul instanței competente să se pronunțe asupra cererii de chemare în judecată în primă instanță.

22. În continuare, Curtea reține că interesul ocrotit prin norma legală este unul general, și anume apărarea prestigiului și a imparțialității justiției, garanție instituțională a dreptului la un proces echitabil, prin care sunt oferite părții adverse dintr-un litigiu pârghiile necesare pentru înlăturarea oricăror suspiciuni care ar plana asupra imparțialității instanței la care își desfășoară activitatea judecătorul.

23. Dispozițiile art. 127 din Codul de procedură civilă pot fi invocate doar în fața primei instanțe, nu și în căile de atac, având în vedere că, potrivit art. 130 alin. (2) din Codul de procedură civilă, necompetența materială și teritorială de ordine publică trebuie invocată de către parti ori de către judecător la primul termen de judecată la care părțile sunt legal citate în fața primei instanțe. Așadar, Curtea observă că art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă este un mijloc procedural, la îndemâna justițiabililor încă de la debutul procesului civil, care urmărește înlăturarea oricărei suspiciuni de soluționare părtinitoare a cauzei datorate calității părții, fiind alternativa la instituția strămutării. În ipoteza aplicării sale nemaifiind necesară sesizarea curții de apel sau a instanței supreme, după caz, pentru a se pronunța asupra cererii de strămutare a procesului civil pe motiv de bănuială legitimă cu privire la lipsa de imparțialitate a judecătorilor din cauza calității părților.

24. În ceea ce privește competența facultativă, Curtea reține că aceasta are un caracter de noutate în legislația procesual civilă, neregăsindu-se în Codul de procedură civilă din 1865. Prin reglementarea acesteia s-a urmărit crearea unui mecanism mai simplu, mai eficient și mai energic decât cel al strămutării procesului civil (la care se putea apela în temeiul vechii reglementări), legea creând un drept al părții de a proceda la alegerea unei alte instanțe pentru soluționarea cauzei, fără să mai fie necesară sesizarea unei instanțe superioare spre a se pronunța asupra cererii de strămutare. În ceea ce privește instituția strămutării, Curtea constată, în esență, faptul că, pentru motiv de bănuială legitimă sau de siguranță publică, aceasta se poate cere în orice fază a litigiului, bănuiala fiind legitimă în cazurile în care există îndoială cu privire la imparțialitatea judecătorilor din cauza circumstanțelor procesului, calității părților ori a unor relații conflictuale [art. 141 alin. (1) și art. 140 alin. (2) din Codul de procedură civilă]. Cererea de strămutare întemeiată pe motiv de bănuială legitimă este de competența curții de apel, dacă instanța de la care se cere strămutarea este o judecătorie sau un tribunal din circumscripția acesteia, iar dacă strămutarea se cere de la curtea de apel, competența de soluționare revine Înaltei Curți de Casație și Justiție [art. 142

alin. (1) din Codul de procedură civilă]. În caz de admitere a cererii de strămutare, curtea de apel trimite cauza spre soluționare unei alte instanțe de același grad din circumscripția sa, iar Înalta Curte de Casație și Justiție va strămuta cauza la una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate [art. 145 alin. (1) din Codul de procedură civilă].

25. Așadar, în ipoteza analizată, în care judecătorul este parte în proces, Curtea subliniază că cele două instituții procesuale, competența facultativă și strămutarea, urmăresc în principal același scop, respectiv apărarea prestigiului și imparțialității justiției, prin asigurarea caracterului efectiv al imparțialității judecătorilor. Chiar dacă cele două instituții procesuale servesc aceluiași scop, sub aspectul aplicării ele sunt diferite.

26. Deși în cazul competenței facultative, reglementate de art. 127 din Codul de procedură civilă, legiuitorul a optat ca delimitarea teritorială a instanței competente să se facă în funcție de vecinătatea curților de apel, în cazul strămutării a optat ca aceasta să se facă în cadrul aceleiași circumscripții a curții de apel. Numai Înalta Curte de Casație și Justiție are la dispoziție o soluție similară celei înscrise în art. 127 din Codul de procedură civilă, respectiv poate trimite judecarea procesului la o instanță aflată în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel de la care se cere strămutarea.

27. Competența facultativă are ca situație premisă calitatea reclamantului de judecător la instanța competentă să soluționeze cauza în primă instanță, și nu toate ciclurile procesuale ale judecății, putând fi invocată doar până la primul termen de judecată în fața primei instanțe, spre deosebire de strămutare, care poate fi cerută în orice fază a litigiului.

28. Astfel, în situația în care cauza este de competența de soluționare a unei instanțe, iar partea are calitatea de judecător la instanța de control judiciar, partea interesată din litigiu va putea uza de instituția strămutării întemeiată pe aspecte ce vizează judecătorii instanței superioare, fie în prima fază procesuală, fie în calea de atac, după caz.

29. În această situație, Curtea reține, în privința efectelor admiterii cererii de strămutare formulate în căile de atac, că, în ipoteza în care instanța investită prin strămutare este o instanță de control judiciar și aceasta apreciază că se impune anularea sau, după caz, casarea hotărârii cu trimitere spre rejudecare, în condițiile legii, nu va trimite cauza la o instanță din raza celei de la care s-a dispus strămutarea, pentru că astfel ar fi înlăturate efectele strămutării, ci trimiterea va fi făcută la o instanță din circumscripția sa teritorială. În caz de admitere a apelului sau a recursului, trimiterea spre rejudecare, atunci când legea o prevede, se va face la o instanță din circumscripția celei care a soluționat calea de atac.

30. În concluzie, dispozițiile art. 127 din Codul de procedură civilă au drept scop asigurarea climatului de imparțialitate și obiectivitate necesar soluționării cauzelor în conformitate cu legea și adevărul și instituie un mecanism mai simplu, mai eficient și mai energic decât cel al strămutării, reglementarea corespunzând totodată principiului accesului liber la justiție și exigențelor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la dreptul părții la „o instanță independentă și imparțială” (în acest ultim sens a se vedea Decizia nr. 49 din 17 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 189 din 20 martie 2015, paragrafele 20 și 26).

31. Curtea reține că la forma redacțională actuală a textului legal criticat s-a ajuns după ce, prin Legea nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 30 mai 2012, a fost modificat textul inițial din cod care prevedea faptul că dacă judecătorul avea calitatea de

reclamant, acesta ar fi urmat să sesizeze instanța competentă, iar pârâtul era în drept ca, cel mai târziu la primul termen de judecată la care părțile sunt legal sesizate, să ceară declinarea competenței în favoarea unei instanțe de același grad, din circumscripția unei curți de apel învecinate. Această reglementare prezenta dezavantajul unei pierderi de timp semnificative pentru reclamant, precum și riscul neinvocării excepției de necompetență, datorită neștiinței ori neglijenței pârâtului.

32. În acest context, Curtea reține că legiuitorul a urmărit să scoată această categorie specială de cereri, în care un judecător este parte în proces, de sub incidența aplicării strămutării procesului civil pe motiv de bănuială legitimă cu privire la lipsa de imparțialitate a judecătorilor din cauza calității părților, eventualul disconfort al părții judecător creat prin ieșirea acestor cauze din circumscripția curții de apel trebuind a fi minimizat în considerarea principiului imparțialității justiției și a intereselor legitime ale celeilalte părți. Astfel, indiferent dacă competența de soluționare a unor astfel de cauze revine judecătoriei, tribunalului sau chiar curții de apel, acestea vor fi soluționate de instanțe de același grad din circumscripția unei curți de apel învecinate, măsura fiind mult mai energică decât în cazul strămutării, unde o eventuală admitere a cererii ar conduce la învestirea doar a unei instanțe de același grad din circumscripția aceleiași curți de apel, putând da naștere în aplicarea normelor legale unor situații neprevăzute la edictarea acestora.

33. O atare situație a fost avută în vedere de Curtea Constituțională la pronunțarea Deciziei nr. 558 din 16 octombrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 897 din 10 decembrie 2014, când a reținut, în esență, că, în ceea ce privește imparțialitatea obiectivă a judecătorului, dată de calitatea reclamantului de judecător la curtea de apel, deci la o posibilă instanță de control judiciar, strămutarea la altă instanță judecătorească din circumscripția aceleiași curți de apel nu este în toate cauzele suficientă pentru a înlătura motivele de bănuială legitimă care au stat la baza măsurii strămutării, ceea ce înseamnă că se poate prezuma că acestea vor exista la orice instanță judecătorească din circumscripția aceleiași curți de apel. Având în vedere că motivul de bănuială legitimă evocat nu poate fi înlăturat în temeiul normelor procedurale criticate referitoare la strămutare, Curtea a apreciat că acestea nu își ating scopul pentru care au fost edictate, respectiv nu sunt de natură a înlătura îndoielile cu privire la parțialitatea instanței de judecată (paragrafele 20—22 din decizia menționată).

34. Curtea a mai reținut că, datorită circumstanțelor cauzei și în lipsa unui mecanism procedural alternativ care să permită corectarea normelor legale, se justifică temerile în ceea ce privește imparțialitatea obiectivă a instanței care trebuie să judece fondul cauzei în urma admiterii cererii de strămutare. Totodată, Curtea a arătat, având în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, că, în aprecierea imparțialității obiective, aparențele au un rol deosebit, deoarece, într-o societate democratică, tribunalele trebuie să inspire deplină încredere justițiabililor (paragraful 25). În fine, Curtea a indicat că legiuitorul este obligat să reconfigureze regulile de competență în materia strămutării și să creeze un mecanism apt să surmonteze deficiențele de aplicare a art. 142 alin. (1) teza întâi și a art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă, eventual prin adaptarea, spre exemplu, a dispozițiilor art. 127 din Codul de procedură civilă, având în vedere faptul că soluționarea unor asemenea cereri de strămutare nu poate reveni curții de apel. Astfel, strămutarea urmează să fie făcută din raza curții de apel, noțiune cu aceeași finalitate și semnificație juridică cu cea „de la curtea de apel”, fiind astfel aplicabilă, *mutatis mutandis*, în această ipoteză, teza a doua a art. 142 alin. (1) din Codul de procedură civilă (paragraful 26).

35. Legiuitorul nu a intervenit ca urmare a pronunțării Deciziei nr. 558 din 16 octombrie 2014 nici prin modificarea dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza întâi și a art. 145 alin. (1) teza întâi din Codul de procedură civilă, nici prin adaptarea art. 127 din Codul de procedură civilă, astfel încât ipoteza normativă neconstituțională cuprinsă în dispozițiile legale analizate de Curte prin decizia menționată a încetat de drept, în timp ce sfera normativă a dispozițiilor art. 142 alin. (1) teza a doua din Codul de procedură civilă a fost extinsă pentru a se evita un vid legislativ, reglementând, astfel, remediul specific pentru situația dată. În această situație, cauza urmează a fi strămutată din raza curții de apel de către Înalta Curte de Casație și Justiție, la solicitarea părții interesate.

36. Totuși, pentru ca principiul egalității de arme să fie garantat în mod efectiv, părților trebuie să li se asigure același tratament de la începutul și până la finalizarea litigiului, acesta trebuind să fie respectat și în căile de atac. Astfel, statul are obligația pozitivă de a reglementa un cadru legislativ care să asigure imparțialitatea obiectivă a instanțelor încă de la promovarea procesului civil, ca expresie a previzibilității derulării acestuia și a respectării drepturilor procesuale. Pentru situații de excepție, legiuitorul a reglementat remedii specifice, cum ar fi strămutarea, pentru salvagardarea imparțialității obiective. În acest fel se poate asigura garantarea unor drepturi concrete și efective, și nu a unor drepturi teoretice și iluzorii. În jurisprudența sa, Curtea a statuat, spre exemplu, prin Decizia nr. 665 din 12 iunie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 555 din 23 iulie 2008, sau Decizia nr. 462 din 17 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 775 din 24 octombrie 2014, că drepturile constituționale trebuie să fie reale și efective, iar nu teoretice și iluzorii. De asemenea, și în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a reținut, spre exemplu, prin Hotărârea din 12 iulie 2001, pronunțată în Cauza *Prințul Hans-Adam II de Liechtenstein împotriva Germaniei*, paragraful 45, că statele membre semnatare ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și-au asumat obligații de natură să asigure ca drepturile garantate de Convenție să fie concrete și efective, nu teoretice și iluzorii, măsurile legislative adoptate urmărind apărarea eficientă a drepturilor.

37. Prin asigurarea unui cadru legal previzibil și nesusceptibil de a naște îndoiele cu privire la respectarea drepturilor procesuale, părțile nu trebuie să apeleze, pe tot parcursul unui litigiu, la remedii procesuale, ci vor recurge la acestea numai atunci când este necesar.

38. Prin urmare, având în vedere că este fundamental ca într-o societate democratică instanțele să inspire încredere justițiabililor, Curtea reține că legiuitorul are obligația reglementării cadrului procesual care să garanteze asigurarea imparțialității obiective a acestora. Dispozițiile art. 127 din Codul de procedură civilă se încadrează în regulile instituite de legiuitor în vederea asigurării independenței obiective a instanței, fiind capabile să înlăture orice suspiciune de soluționare cu părtinire a cauzei din pricina calității părților, stabilind de la debutul procesului civil reperele după care acesta se va desfășura.

39. Din acest punct de vedere, Curtea constată că, de principiu, competența facultativă este o expresie a dispozițiilor constituționale ale art. 126 alin. (2) și ale art. 124, însă, prin limitarea sferei sale de aplicare la instanța la care își desfășoară efectiv activitatea reclamantul judecător, nu este aptă să acopere, într-un mod complet, toate situațiile care pot, în mod rezonabil, apărea în cursul unei judecăți. De aceea, dispoziția legală criticată nu își atinge scopul pentru care a fost edictată, justițiabilii fiind nevoiți să recurgă, în diferite momente ale parcursului cauzei lor, la mijloace procedurale alternative în vederea asigurării egalității armelor în soluționarea cauzei lor în mod echitabil.

40. În desfășurarea procesului civil, strămutarea trebuie privită ca un mecanism care poate fi invocat în mod excepțional, pentru situații neprevăzute la momentul demarării procesului civil, fiind un remediu procesual eficient atunci când regulile generale de competență aduc o umbră de îndoială asupra imparțialității instanței. Prin urmare, legiuitorul trebuie să creeze justițiabililor o previzibilitate a procedurilor judiciare, prin oferirea garanțiilor necesare încă de la debutul procesului civil, întrucât înfăptuirea justiției nu se realizează doar prin aplicarea acelor dispoziții care au înrăurire asupra fondului cauzei și care determină pronunțarea unei anumite soluții, ci și prin aplicarea întregului cadru procedural incident în cauza dedusă judecății, care comportă legături evidente cu înfăptuirea actului de justiție. De altfel, Curtea reține că viziunea de ansamblu a Codului de procedură civilă urmărește acordarea justițiabililor a accesului la mijloace și forme procedurale mai simple și accesibile, în schimb caracterul restrictiv al dispoziției legale criticate nu corespunde acestei concepții.

41. Curtea mai reține faptul că art. 47 din Codul de procedură francez completat prin art. 3 din Decretul nr. 2017—891 din 6 mai 2017, care a reprezentat sursa de inspirație a legiuitorului român la redactarea dispozițiilor art. 127 din Codul de procedură civilă, prevede că „*În cazul în care un magistrat sau un auxiliar al justiției este parte dintr-un litigiu ce ține de competența unei instanțe în circumscripția căreia acesta își desfășoară activitatea, reclamantul poate sesiza o instanță situată într-o circumscripție învecinată.*”

Părâtul sau părțile la recurs pot solicita trimiterea cauzei la o instanță aleasă în aceleași condiții. Sub sancțiunea inadmisibilității, cererea se prezintă imediat ce autorului acesteia i se aduce la cunoștință cauza trimerii.”

42. Având în vedere cele de mai sus, Curtea reține că dispozițiile art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale, încălcând principiul imparțialității justiției cuprins în art. 124 alin. (2) și, implicit, dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție, prin limitarea pe care o operează prin sintagma „*instanței la care își desfășoară activitatea*” din cuprinsul lor.

43. În continuare, art. 31 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 prevede că, „*În caz de admitere a excepției, Curtea se va pronunța și asupra constituționalității altor prevederi din actul atacat, de care, în mod necesar și evident, nu pot fi dissociate prevederile menționate în sesizare.*”

44. Față de prevederile legale citate rezultă că, în cadrul excepției de neconstituționalitate, Curtea Constituțională se pronunță asupra constituționalității dispozițiilor legale cu privire la care a fost sesizată prin încheierea instanței de judecată. În ipoteza în care admite excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor cu privire la care a fost sesizată, Curtea își poate extinde controlul și asupra altor dispoziții din același act normativ, cu condiția ca acestea din urmă să nu poată fi dissociate de prevederile ce formează obiectul sesizării.

45. Prin urmare, Curtea constată că este necesară extinderea controlului de constituționalitate și asupra dispozițiilor art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă, având în vedere că acest text de lege, care reglementează competența facultativă pentru situația în care judecătorul este parte pârâtă în litigiu, nu poate fi dissociat, sub aspectul determinării instanței, de norma procesual civilă constatată ca fiind neconstituțională.

46. Drept consecință a constatării neconstituționalității sintagmei „*de competența instanței la care își desfășoară activitatea*” din cuprinsul dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă se impune constatarea neconstituționalității și a sintagmei „*care își desfășoară activitatea la instanța competentă să judece cauza*” din cuprinsul art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă, întrucât, pentru aceleași considerente, și aceasta din urmă este de natură a aduce

atingere principiului imparțialității justiției cuprins în art. 124 alin. (2) și, implicit, dreptului la un proces echitabil prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție.

47. În continuare, Curtea reține că, prin aplicarea dispozițiilor art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă doar ipotezei judecătorului care are calitatea de pârât, și nu și la ipoteza la care instanța de judecată ar avea această calitate, dispozițiile legale nu își ating scopul pentru care au fost reglementate. Legiuitorul a prevăzut, în ipoteza alin. (2) al art. 127 din Codul de procedură civilă, că pentru cererea introdusă împotriva unui judecător, procuror, asistent judiciar sau grefier care își desfășoară activitatea la instanța competentă să judece cauza, reclamantul poate sesiza una dintre instanțele judecătorești de același grad aflate în circumscripția oricăreia dintre curțile de apel învecinate cu curtea de apel în a cărei circumscripție se află instanța care ar fi fost competentă, potrivit legii. Caracterul facultativ rezultă din folosirea verbului „poate”, ceea ce duce la concluzia că reclamantul decide dacă să se prevaleze sau nu de această posibilitate, putând renunța la beneficiul acordat de lege. Dar atunci când decide să uzeze de acest beneficiu, apreciind că nu va avea parte de un proces echitabil judecat de o instanță imparțială, legea nu îi poate interzice accesul la acest mecanism pe motiv că partea pârâtă este chiar instanța competentă să îi judece cauza și nu doar un judecător din cadrul acesteia. Legiuitorul a reglementat acest beneficiu în considerarea calității de judecător a părții pârâte, însă, cu atât mai mult cu cât partea pârâtă este chiar instanța de judecată, legea ar trebui să acorde dreptul de opțiune părții reclamante, mai ales că în viziunea legiuitorului exercitarea unei acțiuni de competență de soluționare a instanței la care acesta își desfășoară activitatea este de natură să nască suspiciuni în privința modului de soluționare a litigiului tocmai de colegii acestuia.

48. În acest context, Curtea reține că, potrivit art. 1 alin. (1) din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 827 din 13 septembrie 2005, puterea judecătorească se exercită de Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege. Prin urmare, puterea

judecătorească se circumscrie activității instanțelor judecătorești desfășurate de către judecătorii care alcătuiesc aceste instanțe.

49. Având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea constată că există elemente obiective care conduc în mod întemeiat la îndoieli cu privire la imparțialitatea judecătorului, întrucât instanța din care face parte cumulează competența jurisdicțională cu calitatea de parte în proces. Curtea reține că, în urma constatării neconstituționalității sintagmelor menționate la paragraful 46 al prezentei decizii, noua formulă a textului art. 127 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă se bucură în continuare de prezumția de constituționalitate, permițând, în mod rezonabil, calificarea noțiunii de judecător ca fiind una *sui generis*, aceasta cuprinzând atât judecătorul — *stricto sensu*, cât și instanța de judecată — *lato sensu*. În aceste condiții, Curtea reține că noțiunea de judecător privită *stricto sensu* din cuprinsul dispozițiilor legale criticate are un caracter restrictiv și nu corespunde cerințelor de imparțialitate obiectivă a instanțelor.

50. Prin urmare, Curtea reține că dispozițiile art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă, în interpretarea restrictivă, încalcă principiul imparțialității justiției cuprins în art. 124 alin. (2) și, implicit, dreptul la un proces echitabil prevăzut de art. 21 alin. (3) din Constituție.

51. Și în acest caz, în mod simetric constatării neconstituționalității dispozițiilor art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă cu privire la conținutul constituțional al normei menționate, Curtea își extinde controlul, potrivit art. 31 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 la art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă sub aspectul sensului constituțional al acestuia. Astfel, Curtea reține că noțiunea de „judecător” din cuprinsul art. 127 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă își găsește un sens constituțional numai în măsura în care aceasta vizează și instanța de judecată, astfel încât competența facultativă urmează a se aplica și în ipoteza în care instanța de judecată are calitatea de reclamant sau de pârât, după caz.

52. Având în vedere circumstanțele cauzei, Curtea reține că permiterea cumulului competenței jurisdicționale cu calitatea de parte în proces reprezintă un element obiectiv care conduce în mod întemeiat la îndoieli cu privire la imparțialitatea instanței, contrar art. 21 alin. (3) și art. 124 alin. (2) din Constituție.

53. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

1. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Laura Ileana Gal, Florin Dănuț Ciucaș și Societatea Bihor Media — S.R.L. din Oradea în Dosarul nr. 17.133/271/2015 al Judecătoriei Oradea — Secția civilă și constată că sintagma „de competența instanței la care își desfășoară activitatea” din cuprinsul art. 127 alin. (1) din Codul de procedură civilă, precum și sintagma „care își desfășoară activitatea la instanța competentă să judece cauza” din cuprinsul art. 127 alin. (2) din Codul de procedură civilă sunt neconstituționale.

2. Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Baroul Vâlcea în Dosarul nr. 30.098/3/2014/a1 al Tribunalului București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 127 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă sunt constituționale în măsura în care privesc și instanța de judecată în calitate de parte reclamantă/pârâtă.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului, Judecătoriei Oradea — Secția civilă și Tribunalului București — Secția a II-a contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Definitivă și general obligatorie.

Pronunțată în ședința din data de 26 aprilie 2018.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Andreea Costin